

**STRATEGIJA RAZVOJA ZVANIČNE STATISTIKE
ZA PERIOD 2019 - 2023. GODINE**

Podgorica, mart 2019. godine

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. ANALIZA STANJA U OBLASTI SISTEMA ZVANIČNE STATISTIKE CRNE GORE	4
III. OPERATIVNI CILJEVI SA PRATEĆIM INDIKATORIMA USPJEHA.....	11
STRATEŠKI CILJ	11
VIZIJA	11
MISIJA.....	11
OPERATIVNI CILJEVI.....	11
IV. OPIS AKTIVNOSTI NADLEŽNIH ORGANA I TIJELA ZA PRAĆENJE STRATEGIJE	26
V. NAČIN IZVJEŠTAVANJA I EVALUACIJA	26
A. Monitoring.....	27
B. Evaluacija	27
C. Izvještavanje	27
VI. AKCIONI PLAN S PROCJENOM TROŠKOVA	27
VII. OBRAZLOŽENJE	28

ANEKS:

AKCIONI PLAN – STRATEGIJE RAZVOJA ZVANIČNE STATISTIKE ZA PERIOD 2019 - 2023.
GODINE

I. UVOD

Strategijom razvoja zvanične statistike za period od 2019 - 2023. godine, utvrđuju se razvojni pravci i ciljevi zvanične statistike Crne Gore. Priprema je Uprava za statistiku, kao koordinator sistema zvanične statistike u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike. Svrha ovog dokumenta je da se definišu dugoročni operativni ciljevi razvoja statističkog sistema Crne Gore, kojim će se ispuniti strateški cilj statističkog sistema, a to je obezbjeđenje svim korisnicima, kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Vizija statističkog sistema Crne Gore je proizvodnja koherentnih, relevantnih i objektivnih rezultata zvanične statistike, koji se temelje na međunarodnim konceptima, metodologijama i strogom režimu zaštite podataka.

Misija statističkog sistema Crne Gore je da obezbijedi adekvatne, relevantne, pouzdane i pravovremene rezultate zvanične statistike, kako bi se olakšalo planiranje i donošenje odluka Vlade Crne Gore i zajednica, kao i da obezbijedi proizvodnju i diseminaciju zvanične statistike u skladu sa naučnim principima, profesionalnom etikom i međunarodnim standardima.

Strategija razvoja zvanične statistike za period od 2019 - 2023. godine sadrži sedam operativnih ciljeva sa pratećim indikatorima i aktivnostima koje vode do ostvarenja definisanog cilja, kao i Akcioni plan koji definiše dinamiku realizacije, način izvještavanja i nadležne organe za realizaciju strategijskih ciljeva. Edukacija statističara, kao naučnika koji rade sa podacima, inovativnim rješenjima, korišćenjem novih izvora podataka, daljim usaglašavanjem zvanične statistike sa međunarodnim standardima i principima Kodeksa prakse evropske statistike su izazovi koji predstavljaju razvojne strategijske ciljeve definisane Strategijom razvoja zvanične statistike u narednom petogodišnjem periodu. Strategija razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine, uključuje i specifične obaveze zvanične statistike Crne Gore prema procesu EU integracija i predstavlja svojevrsan plan usklađivanja za pregovaračko Poglavlje 18 - Statistika, njegova realizacija zahtijevaće značajno veća finansijska sredstva u odnosu na dosadašnju Strategiju razvoja zvanične statistike. Značajno veća ulaganja u zvaničnu statistiku u periodu 2019 - 2023. godina, proizlaze iz sljedećih razvojnih potreba:

- 1) Rješavanje problema poslovnog prostora za potrebe Uprave za statistiku – nedovoljan i neadekvatan poslovni prostor, onemogućava primjenu svih standarda Kodeksa prakse evropske statistike;
- 2) Povećanje broja zaposlenih za 39 izvršilaca do kraja 2023. godine, u odnosu na vrijeme pripreme Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine;
- 3) Uvođenje savremenih IT rešenja u svim fazama statističkog procesa - u vremenu brzog informacionog napretka, kao i u uslovima globalizacije, ovo predstavlja neophodnost, kako bi se povećala brzina i kvalitet u prikupljanju podatka, iskoristili novi raspoloživi izvori podataka i pratila nova vizija razvoja zvanične statistike „*Big Data*“. Stoga, je potrebno izvršiti nabavku savremenih licenciranih softverskih paketa za obradu i skladištenje podataka, kao i druge opreme koja je neophodna za osavremenjavanje postojećeg procesa.

II. ANALIZA STANJA U OBLASTI SISTEMA ZVANIČNE STATISTIKE CRNE GORE

Vlada Crne Gore je u januaru 2014. godine usvojila **Strategiju razvoja zvanične statistike za period 2014 – 2018. godine**. Paralelno sa kontinuiranim razvojem i unaprjeđenjem zvaničnog statističkog sistema i procesom usklađivanja crnogorskog statističkog sistema sa evropskim stekli su se uslovi za novim strateškim dokumentom **Strategijom razvoja zvanične statistike za period 2019 – 2023. godine**, koji bi uz postojeće statističke oblasti, obuhvatao i one oblasti koje se tek trebaju razvijati i primjenjivati, ali i definisao operativne ciljeve povezane sa daljim unaprjeđenjem zvaničnog statističkog sistema Crne Gore.

Zvanični statistički sistem Crne Gore obezbjeđuje bročane i reprezentativne podatke i informacije o ekonomskim, demografskim i društvenim pojavama, kao i o pojavama iz oblasti radne i životne sredine u Crnoj Gori. Regulisan je Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, koji je donijet 30. marta 2012. godine („Sl. list Crne Gore”, br. 18/12), koji uređuje organizaciju i rad sistema zvanične statistike, utvrđuje opšte principe za prikupljanje, obradu, proizvodnju, diseminaciju i čuvanje rezultata zvanične statistike, koje koriste zakonodavni, izvršni i sudski organi i ostali nadležni organi. Zakon je u skladu sa Regulativom (EZ) br. 223/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta o evropskoj statistici. Uvažavajući zahtjeve novog EU zakonodavstva iz oblasti zvanične statistike, 22. februara 2018. godine Vlada Crne Gore je donijela **Deklaracije o posvećenosti povjerenju u zvaničnu statistiku**.

Profesionalna nezavisnost Uprave za statistiku podržana je navedenim zakonom, a dodatno je ojačana donošenjem *Deklaracije o posvećenosti povjerenju u zvaničnu statistiku*. Usvajanjem Deklaracije o posvećenosti povjerenju u zvaničnu statistiku, Crna Gora se izdvojila ne samo kao prva među zemljama proširenja, nego i ispred značajnog broja zemalja Evropske unije, koja je primijenila novo EU zakonodavstvo iz oblasti zvanične statistike, čime garantuje visok nivo kvaliteta zvanične statistike.

Strategija razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine temelji se na relevantnim propisima Crne Gore i međunarodnim propisima koji se odnose na oblast zvanične statistike. Potreba za izradom nove strategije proizlazi iz pravne osnove definisane sljedećim dokumentima:

- Članom 20, Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, koji je donijet 30. marta 2012. godine („Sl. list Crne Gore”, br. 18/12);
- Regulativom Evropskog Parlamenta i Evropskog Savjeta o evropskoj statistici 223/2009;
- Regulativom (EK) 2017/1951 Evropskog Parlamenta i Evropskog Savjeta o evropskoj statistici od 25. oktobra 2017. Izmjenom Regulative (EK) br. 99/2013 o Evropskom statističkom programu od 2013. do 2017. njegovim produžetkom do 2020.
- Kodeksom prakse evropske statistike;
- Saopštenjem Evropske komisije o viziji proizvodnje evropske statistike: The ESS Vision 2020.

Uprava za statistiku je glavni koordinator statističkog sistema Crne Gore i predstavlja nadležno tijelo za proizvodnju zvanične statistike u Crnoj Gori. Sistemom zvanične statistike Crne Gore obuhvaćeni su i drugi proizvođači zvanične statistike u okviru statističkih domena iz svoje nadležnosti: Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo finansija, Ministarstvo nauke, Poreska uprava Crne Gore, Uprava carina Crne Gore, Institut za javno zdravlje Crne Gore, Komisija za tržište kapitala, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja i Fond za zdravstveno osiguranje.

Proizvođači zvanične statistike dužni su da prilikom prikupljanja, obrade i diseminacije statističkih podataka primjenjuju principe zvanične statistike, kao i metodološke i standarde za proizvodnju statistika iz svoje nadležnosti, po prethodno pribavljenoj saglasnosti nadležnog organa, radi proizvodnje transparentnih i međunarodno uporedivih podataka.

Aktivnosti zvanične statistike obavljaju se na osnovu petogodišnjeg Programa zvanične statistike i Godišnjeg plana zvanične statistike, koji se priprema u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, a donosi ga Vlada Crne Gore.

Pravni okvir statističkog sistema:

- Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore”, br. 18/12);
- Strategija razvoja zvanične statistike 2014 - 2018;
- Program zvanične statistike 2014 - 2018;
- Godišnji plan zvanične statistike za 2018;
- Izvještaj o izvršenju Programa zvanične statistike i
- Izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike.

Ostali podzakonski akti su:

- Standardna klasifikacija zanimanja („Sl. list Crne Gore”, br. 10/11);
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za statistiku (br. 01-2338 od 04. IX 2014.);
- Pravilnik o čuvanju statističkih podataka („Sl. list Crne Gore”, br. 47/12);
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o korisnicima individualnih statističkih podataka („Sl. list Crne Gore”, br. 53/12);
- Pravilnik o sadržaju, načinu vođenja i korišćenja podataka iz statističkih registara („Sl. list Crne Gore”, br. 6/13);

Strategijom razvoja zvanične statistike utvrđuju se razvojni pravci i ciljevi zvanične statistike Crne Gore za period od pet godina. Ovim dokumentom definisan je strateški cilj, operativni ciljevi i vizija zvaničnog statističkog sistema Crne Gore.

Programom zvanične statistike definisane su aktivnosti zvanične statistike, koje su u skladu sa Strategijom razvoja zvanične statistike. Ovim dokumentom definisani su opšti i sektorski razvojni ciljevi. Radi izvršenja Programa zvanične statistike za svaku kalendarsku godinu donosi se **Godišnji plan zvanične statistike**. Godišnji plan zvanične statistike, je izveden iz Programa zvanične statistike, kao kratkoročni dokument, koji detaljnije razrađuje statističke aktivnosti za relevantnu godinu. **Izvještavanje o izvršenju Programa i Godišnjeg plana zvanične statistike** definisano je odredbama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, a usvoja ih Vlada Crne Gore.

Određena pitanja funkcionisanja zvaničnog statističkog sistema regulisana su posebnim podzakonskim aktima. U cilju realizacije zakonskog okvira o funkcionisanju bezbjedonosnog sistema i statističke povjerljivosti usvojen je **Pravilnik o čuvanju statističkih podataka** kojim se uređuje način, vrijeme, tehnički uslovi i organizacija čuvanja statističkih podataka, radi sprječavanja njihovog uništavanja, otuđivanja i neovlašćenog korišćenja, kao i **Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o korisnicima individualnih statističkih podataka**, kojim se propisuje sadržaj i način vođenja evidencije o korisnicima individualnih statističkih podataka. **Pravilnikom o sadržaju, načinu vođenja i korišćenja podataka iz statističkih registara** se reguliše vođenje i korišćenje podataka iz statističkih registara.

Uloga Strategije razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine, usmjerava rad zvaničnog statističkog sistema ka postizanju najvažnijih operativnih ciljeva u navedenom vremenskom periodu, ali istovremeno služi i za predstavljanje proizvođača zvanične statistike, korisnicima i javnosti. U cilju kontinuiranog nastavka i ispunjenju cilja definisanog prethodnom Strategijom razvoja zvanične statistike 2014 – 2018. godine, korisnicima i široj javnosti u periodu od 31. jula do 15. septembra 2018. godine, predlog Programa zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine bio je javno dostupan u cilju davanja sugestija, predloga i komentara na isti. Većina predloga je prihvaćena i uvrštena u Program zvanične statistike 2019 - 2023. godine, što daje značajan dopinos razvoju statističkog sistema zvanične statistike i razvoju društva.

Strategija razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine prati ključne ciljeve u pogledu proizvodnje rezultata zvanične statistike definisane **Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine**, a u skladu sa Programom zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine. U tom smislu, jedan od glavnih pokazatelja napretka u ovoj oblasti biće veća dostupnost indikatora i poboljšan plasman Crne Gore u bazi indikatora sa UN liste indikatora održivog razvoja. Rezultati se mogu očekivati samo ako se omogući zadovoljavajući nivo opremljenosti resursima (prostornim, tehnološkim i finansijskim), kao i odgovarajućim nivoom razvijenosti ljudskih resursa. U pitanju je izuzetan izazov koji je neophodno podržati značajnim povećanjem izdvajanja iz Budžeta Crne Gore za dodatna statistička istraživanja.

Zvanični statistički sistem Crne Gore, u periodu pristupnih pregovora za članstvo Crne Gore u EU, znatno je unaprijeđen i harmonizovan sa zakonodavstvom i standardima EU. Uspješno su realizovane obaveze definisane Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i zabilježen napredak čime je postignuta umjerena spremnost za članstvo, a ujedno ispunjen definisan cilj prethodnom Strategijom razvoja zvanične statistike 2014 – 2018. godine.

Strategijom razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine nastavlja se usklađivanje sa zahtjevima Evropske unije, ali i najboljom evropskom praksom. Shodno tome definisan je zakonodavni, strateški i administrativni okvir u **Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2019 - 2020. godine**.

Pregovori u okviru Poglavlja 18 – Statistika, obuhvataju usklađivanje crnogorskih pravnih propisa s pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike. Ova oblast se smatra naročito značajnom zato što će pozitivne promjene koje će proisteći iz uspješnog procesa pregovora, kao rezultat imati bolji kvalitet, dostupnost i vjerodostojnost statističkih podataka, kao osnove za kreiranje

javnih politika, što će stvoriti bolje uslove za dinamičniji društveni i ekonomski razvoj Crne Gore. Oblast zvanične statistike je u procesu pregovora zastupljena kao posebno pregovaračko poglavlje, ali je od velike važnosti i za napredak u ostalim pravne tekovine EU poglavlja, imajući u vidu povezanost s mnogim oblastima u okviru pregovora. Na bazi podataka koje proizvede zvanična statistika mjeriće se napredak u svim oblastima javnih politika, a Strategija razvoja zvanične statistike će adresirati zadatke i aktivnosti koje će doprinijeti ispunjavanju završnih mjerila za Poglavlje 18 – Statistika.

Od momenta otvaranja poglavlja značajno je povećan broj istraživanja odnosno raspoloživost podataka koji su neophodni za vođenje različitih državnih politika i dodatno praćenje ispunjenja kriterijuma u velikom broju pregovaračkih poglavlja, usvojen je veliki broj evropskih standarda i legislativa. Programom zvanične statistike 2019 - 2023. godine planirane su 234 statističke aktivnosti, različite periodičnosti sprovođenja. U prethodnom petogodišnjem periodu proizvođači zvanične statistike Crne Gore, u prosjeku su na godišnjem nivou realizovali 216 statističkih istraživanja, koja se realizuju i razvijaju u skladu s međunarodnim metodologijama, a uz finansijsku i ekspertsku podršku pretpristupnih IPA fondova i tako povećan prenos podataka EUROSTAT-u i unaprijeđene sve sektorske statistike (makroekonomska, poljoprivredna, poslovna, industrija, energetika, saobraćaj, turizam, cijene, spoljna trgovina, životna sredina i druge).

Ključni rizici identifikovani od strane EK – EUROSTAT-a, evidentirani i u Izvještajima o napretku Crne Gore za period 2014 - 2018 . godina, su:

- potreba za značajnim povećanjem ljudskih i finansijskih resursa Uprave za statistiku (postojeći kapaciteti, bez obzira na dobre rezultate prethodnog perioda, neće moći da ispune zahtjeve značajno povećane tražnje Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji);
- dalje usaglašavanje sa ESA 2010 standardima, uključujući statistiku javnih finansija i
- nedostatak poslovnog prostora (rizici neadekvatnog poslovnog prostora koji utiču na dalji proces statističke proizvodnje: (i) nemogućnost obezbjeđivanja radnog prostora i smanjena produktivnost zaposlenih, usljed neadekvatnih uslova rada; (ii) bezbjedonosni rizici pristupa zgradi, a samim tim i individualnim podacima usljed nepostojanja adekvatne arhive za skladištenje; (iii) tehnički nedostaci koji ograničavaju modernizaciju procesa proizvodnje zvanične statistike, kao i primjenu tehničkih i drugih bezbjedonosnih standard, koje treba primijeniti u čuvanju, skladištenju i tretmanu povjerljivih podataka).

Usljed nedostatka ljudskih, finansijskih i prostornih kapaciteta, povećan je rizik od neispunjenja obaveza kako u poglavlju 18. Statistika, tako i drugim poglavljima za koje su podaci zvanične statistike neophodni. U okviru svoje dvostruke uloge Uprava za statistiku je posvećena obezbjeđivanju zvanične statistike relevantne za donošenje i praćenje nacionalne politike, kao i politika koje se definišu na nivou EU. Dvostruka uloga iziskuje dodatan rad i ulaganje zaposlenih ovog organa što dodatno opterećuje dinamiku redovnog posla. Uprava za statistiku trenutno obavlja svoju dvostruku ulogu sa polovinom radnih kapaciteta koji mu je neophodan za sprovođenje redovnog posla, što ukazuje na veliki rizik za održavanje trenutnog i postizanje daljeg napretka.

Takođe, budući izazov za Upravu za statistiku je izmjena pravnog okvira i usaglašavanje sa nacionalnim zakonodavstvom. Naime, izmjenom člana zakona omogućilo bi se korišćenje neophodnih podataka iz administrativnih registrima i baza, uključujući i identifikatore za razvoj, proizvodnju i diseminaciju zvanične statistike. Izmjenom pravnog okvira na ovaj način, oslobodili bi se resursi koji bi se koristili za nove zadatke i obaveze, a smanjio teret ispitanika i povećao kvalitet podataka. U cilju ispunjenja ovog cilja, na predlog Uprave za statistiku, Vlada Crne Gore je donijela dvije informacije iz ove oblasti (1) **Informaciju o korišćenju administrativnih izvora u statističke svrhe** (usvojena na 139 sjednici Vlade Crne Gore od 10. decembra 2015. godine) i (2) **Informaciju o pripremama registarskog popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2021. godine s predlogom mjera za unaprjeđenje stanja** (usvojena na 64 sjednici Vlade Crne Gore od 02. februara 2018. godine) koje imaju za cilj da ukažu na preduslove, koje je neophodno ispuniti za realizaciju registarskog Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2021. godine, ali i na značaj korišćenja ove metode zbog ušteda, kako po pitanju finansija, tako i angažovanja ljudskih resursa.

Izmjena pravnog okvira zvanične statistike pokrenuta od strane Uprave za statistiku, usaglašena je sa Regulativom (EZ) br. 223/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta o evropskoj statistici i dobila je pozitivno mišljenje od strane Evropske komisije. U narednom periodu vrši će se usaglašavanje sa nacionalnim zakonodavstvom i njegovo usvajanje.

Zvanična statistika Crne Gore važna je ne samo u nacionalnim, nego i u međunarodnim okvirima, jer omogućava poređenje pojedinih aspekata društvenog i ekonomskog razvoja sa drugim zemljama. Poseban naglasak u oblasti zvanične statistike, stavlja se na integraciju zvaničnog statističkog sistema Crne Gore u Evropski statistički sistem (ESS), što omogućava usporedivost zvaničnih statističkih rezultata Crne Gore, sa podacima država članica EU.

Važećim **Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za statistiku** predviđeno je 200 službeničkih i namješteničkih radnih mjesta. Trenutni broj zaposlenih u Upravi za statistiku je 103 lica, a nedostatak zaposlenih 97 ili 48.5%, predstavlja jedan od izazova u ostvarivanju strateških ciljeva. Obrazovna struktura zaposlenih je zadovoljavajuća; 80 zaposlenih ima visoku stručnu spremu, 14 zaposlenih ima diplomu završenih magistarskih studija, 1 zaposleni ima diplomu završenih doktorskih studija, a ostatak zaposlenih ima srednjoškolsko obrazovanje, koje zadovoljava potrebe za radnim mjestom. Jedan od operativnih ciljeva Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine je „*Edukacija statističara, kao naučnika, koji rade sa podacima*“, kojim će se podstići razvoj znanja i vještina statističara, kao stručnog i profesionalnog kadra, kao i stvaranje nove generacije statističara, kao „*naučnika koji rade sa podacima*“ od kojih će se očekivati duboko poznavanje novih teorija i metoda kojima se obrađuju „*veliki podaci*“.

Pored ograničenosti koja je prouzrokovana nedostatkom ljudskih kapaciteta, Uprava za statistiku se suočava i sa nedostatkom adekvatnih prostornih kapaciteta. Naime, ovaj organ koristi zgradu zajedno sa Privrednim sudom, što značajno ograničava radni prostor i primjenu tehničkih i bezbjedonosnih standarda, koje mora da primjenjuje u radu. Neadekvatan poslovni prostor Uprave za statistiku direktno utiče na povredu principa Kodeksa prakse evropske statistike, na kojima se zasniva rad zvanične statistike. Crna Gora je jedina zemlja u regionu koja još uvijek

nije riješila problem neadekvatnog poslovnog prostora, koji utiče na povredu osnovnih principa zvanične evropske statistike.

U cilju definisanja neophodnih uslova za rješavanje poslovnog prostora Uprave za statistiku, pripremljena je „**Funkcionalna analiza za potrebe nabavke poslovnog prostora za poslovanje**“, a imajući u vidu dokumenta koja je usvojila Vlada Crne Gore i to:

- važeći Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za statistiku (200 radnih mjesta), koji je Vlada Crne Gore usvojila 4. septembra 2014. godine;
- principe kvaliteta proizvodnje zvanične statistike, koji su definisani Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore", br. 18/12), kao i Kodeksom prakse Evropske statistike za nacionalne statističke institucije i statističke institucije EU.

Funkcionalna analiza za potrebe nabavke poslovnog prostora za poslovanje je dostavljena Ministarstvu finansija 30. januara 2018. godine čime se želi ukazati na potrebu trajnog i adekvatnog rješavanja ovog problema, koji Evropska komisija ističe kao neophodan sa aspekta daljeg razvoja, ali i imidža koji zvanična statistika mora imati. Definisanje opštih i posebnih uslova koji bi obezbijedili adekvatnost poslovnog prostora Upravi za statistiku, urađeno je imajući u vidu nacionalno i evropsko zakonodavstvo.

Zvanični statistički sistem Crne Gore i implementacija operativnih ciljeva se zasniva na principima Kodeksa prakse evropske statistike, koji su u potpunosti inkorporirani u Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, a to su: profesionalna nezavisnost; mandat za prikupljanje podataka; adekvatnost resursa; posvećenost kvalitetu; povjerljivost statističkih podataka; nepristrasnost i objektivnost; dobra metodologija; odgovarajuće statističke procedure; smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica; ekonomičnost troškova; relevantnost; tačnost i pouzdanost; blagovremenost i preciznost; koherentnost i uporedivost, kao i dostupnost i jasnost podataka. Uprava za statistiku je standardizovala statističke procese usvajanjem 54 interne procedure, usvojila je **Strategiju upravljanja kvaliteta** i Vodič za zaposlene za njenu implementaciju, čime je implementirala principe Kodeksa prakse evropske statistike.

Evaluacija i izvještavanje o primjeni Kodeksa prakse evropske statistike u zvanični statistički sistem Crne Gore, vrši se od strane EK - EUROSTAT-a, u okviru redovne misije procjene statističkih sistema država članica EU, kandidata i potencijalnih kandidata. Zvanični statistički sistem Crne Gore evaluiran je 2009. 2012. i 2018. godine. Cilj misija procjena statističkog sistema bio je da se procijeni usklađenost sistema zvanične statistike Crne Gore sa Kodeksom prakse evropske statistike, da se ocijeni koordinaciona uloga Uprave za statistiku u okviru statističkog sistema, da se istakne najbolja praksa koja se može usvojiti, kao i da se daju preporuke u vezi aktivnosti koje su potrebne u pogledu potpune usklađenosti sa Kodeksom prakse evropske statistike.

Stručni tim kojeg čine ukupno četiri člana: dva člana Nacionalnog statističkog instituta nominovanih od strane Evropskog komiteta za statistiku uključujući i predsjedavajućeg i jedan predstavnik iz EUROSTAT-a, u trajanju od minimum 3 dana, zaključili su da sistem zvanične statistike Crne Gore ima sveobuhvatan niz instrumenata za upravljanje statističkim sistemom na

efektivan način. To podrazumijeva zaokružen zakonodavni okvir, u kojem se definiše eksplicitna koordinacija zvanične statistike, kao jedne od aktivnosti Uprave za statistiku.

Izveštaji o procjeni sprovođenja Kodeksa prakse evropske statistike u Crnoj Gori su dostupni na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku.

Posljednjih godina tehnološki napredak i zahtjevi korisnika su se znatno promijenili, što se nužno odrazilo i na prirodu statističkih istraživanja, tako da se pored visokog kvaliteta rezultata zvanične statistike, postavljaju i novi izazovi koji proizlaze iz promjene pristupa proizvodnji zvanične statistike i stvaranju višedimenzionalnim baza podataka. U skladu sa tim, Uprava za statistiku će u narednom petogodišnjem periodu raditi na re-dizajniranju informaciono-komunikacionog okvira, razvojem integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike.

Uvođenje savremenih IT rešenja u svim fazama statističkog procesa - u vremenu brzog informacionog napretka, kao i u uslovima globalizacije, predstavlja neophodnost, kako bi se povećala brzina i kvalitet u prikupljanju podataka, iskoristili novi raspoloživi izvori podataka i pratila nova vizija razvoja zvanične statistike „*Big Data*“. Stoga, je potrebno izvršiti nabavku savremenih licenciranih softverskih paketa za obradu i skladištenje podataka, kao i drugu opremu koja je neophodna za osavremenjavanje postojećeg procesa.

Budžetska ograničenja predstavljaju dodatni zahtjev za veću isplativost u prikupljanju i obradi podataka, zahtijevajući uvođenje optimalnih metoda prikupljanja podataka, koristeći moderna informaciono i komunikaciona rješenja gdje je to moguće, kao veće korištenje administrativnih izvora podataka. Uprava za statistiku za prikupljanje podataka najčešće koristi PAPI metod (Paper and pencil interviewing), ali sve više ispitanici imaju mogućnost davanja podataka on-line, primjenom CAWI (Computer aided web interviewing) i CAPI (Computer aided personal interviewing) metoda.

Takođe, Uprava za statistiku je u proteklom periodu potpisala 22 sporazuma o saradnji sa imaoicima administrativnih podataka i tako umanjila procenat korišćenja PAPI metoda, a povećala primjenu korišćenja administrativnih izvora na 49 statističkih istraživanja. Operativni cilj definisan Strategijom razvoja zvanične statistike 2019 - 2023. godine „*Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike*“, je nastavak cilja definisanog prethodnom startegijom razvoja, kojim se želi postići veće korišćenje administrativnih izvora.

III. OPERATIVNI CILJEVI SA PRATEĆIM INDIKATORIMA USPJEHA

STRATEŠKI CILJ

Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje svim korisnicima, kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

VIZIJA

Vizija statističkog sistema Crne Gore je proizvodnja koherentnih, relevantnih i objektivnih rezultata zvanične statistike, koji se temelje na međunarodnim konceptima, metodologijama i strogom režimu zaštite podataka.

MISIJA

Misija statističkog sistema Crne Gore je:

1. da obezbijedi adekvatne, relevantne, pouzdane i pravovremene rezultate zvanične statistike kako bi se olakšalo planiranje i donošenje odluka u okviru Vlade Crne Gore i zajednice;
2. da obezbijedi da je proizvodnja i diseminacija zvanične statistike u skladu sa naučnim principima, profesionalnom etikom i međunarodnim standardima.

OPERATIVNI CILJEVI

1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva;
2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima;
3. Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama;
4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike;
5. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike;
6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike;
7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva.

1.OPERATIVNI CILJ	Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva
KLJUČNI IZAZOVI	<p>Imajući u vidu da se potrebe korisnika vrlo brzo mijenjaju, kao i da tražnja za podacima postaje sve izraženija, planira se uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka, u cilju objašnjenja, prezentovanja i diferenciranja statističkih proizvoda. Na ovaj način steći će se bolji uvid u sadašnje i buduće zahtjeve korisnika za podacima, kao i potrebe za statističkim uslugama.</p> <p>Takođe, sa korisnicima podataka, prije svega univerzitetima, naučno-istraživačkim institucijama, privatnim kompanijama, NVO sektorom i drugim, razvijaće se odnos partnerstva i u proizvodnji zvanične statistike. Izvori podataka kojima raspolaže akademska zajednica do kojih dolazi realizacijom primarnih naučnih istraživanja, kao i izvori podataka privatnih kompanija, mogu biti od velikog značaja za proizvodnju zvanične statistike. Razvijanje partnerstva baziralo bi se na principima kvaliteta zvanične statistike sa ciljem da se poveća pravovremenost, raspoloživost i dostupnost rezultata zvanične statistike.</p> <p>U cilju unaprjeđenja znanja i stručnosti, razvijaće se i realizovati edukativni programi za korisnike podataka i partnere, kako bi se povećala statistička pismenost i identifikovala pogrešna upotreba podataka, a sve s ciljem da se institucije i pojedinci osnaže da efektivno koriste zvaničnu statistiku u svom poslovanju.</p>
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uspostavljanje stalnog foruma korisnika u cilju sagledavanja njihovih potreba za rezultatima zvanične statistike; ➤ Povećati značaj korisnika podataka u radu Savjeta statističkog sistema; ➤ Uključivanje zahtjeva korisnika kroz petogodišnji Program zvanične statistike i njihova realizacija na godišnjem nivou, kroz Plan zvanične statistike u partnerstvu sa proizvođačima zvanične statistike; ➤ Organizovati donatorske sastanke u cilju stvaranja mogućnosti za učešće partnera u finansiranju statističkih aktivnosti kroz donacije ili druge oblike finansiranja; ➤ Promovisanje statističke pismenosti putem: (i) organizovanih javnih diskusija, seminara i konferencija (ii) uvođenje programa obuka u saradnji sa akademijom, civilnim društvom, privatnim sektorom i drugim zainteresovanim stranama (iii) organizovanje tematskih radionica sa glavnim korisnicima u cilju pružanja informacija u interaktivnom i lako razumljivom načinu; ➤ Organizovanje konsultativnih seminara sa medijima kao glavnim partnerom u procesu diseminacije rezultata zvanične statistike; ➤ Uspostavljanje formalnih partnerstava u cilju razvijanja statističke zajednice; ➤ Redovno sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika uz detaljnu analizu dobijenih rezultata istraživanja, kao i monitoring relevantnosti i korisnosti postojećih rezultata zvanične statistike.

- Implementacija sugestija i komentara korisnika iz Istraživanja o zadovoljstvu korisnika iz sprovedenog dvogodišnjeg istraživanja 2019. i 2021. godine.

KLJUČNI NOSILAC	UPRAVA ZA STATISTIKU		
INSTITUCIJE UKLJUČENE U REALIZACIJU	DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE		
INDIKATOR UČINKA	2019. polazna vrijednost	2021. ciljana vrijednost	2023. ciljana vrijednost
Broj implementiranih zahtjeva korisnika, kroz petogodišnji Program i Godišnji plan zvanične statistike u partnerstvu sa akademijom, naučno-istraživačkom zajednicom, privatnim sektorom i drugim	Od ukupnog broja (65) predloga i sugestija prihvaćeno je 74% ili 48 predloga i sugestija zainteresovanih korisnika	Implementacija sugestija datih od strane korisnika i realizacija probnih istraživanja. Implementacija 80% od ukupnog broja prihvaćenih predloga i sugestija. 80%	Implementacija sugestija i istraživanja 100%
Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koje rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije i lokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistem	4 člana	5 članova	6 članova
Rast zadovoljstva korisnika, na osnovu realizovanog istraživanja	Planirana realizacija Istraživanja o zadovoljstvu korisnika (2019.) i objavljivanje podataka	Realizacija Istraživanja o zadovoljstvu korisnika shodno dvogodišnjoj dinamici (2021.)	Realizacija Istraživanja o zadovoljstvu korisnika shodno dvogodišnjoj dinamici (2023.)

**2.OPERATIVNI
CILJ**

Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima**KLJUČNI
IZAZOVI**

Uvažavajući nivo digitalizacije društva, kao i „revoluciju podataka“, koja je otvorila nove šanse razvoju zvanične statistike, jedan od ključnih izazova za zvaničnu statistiku ostaje dalji razvoj znanja i vještina statističara kao stručnog i profesionalnog kadra, kao i stvaranje nove generacije statističara kao „*naučnika koji rade sa podacima*“ od kojih će se očekivati duboko poznavanje novih teorija i metoda kojima se obrađuju „veliki podaci“. Razvoj generacije statističara kao naučnika koji rade sa podacima, podrazumijevat će razvoj pojedinaca u profesionalnog statističara ne samo kroz radnu karijeru kao što je slučaj sada, već i razvoj kroz posebne edukativne specijalizovane fakultete i programe. Naučnici koji rade sa podacima, za razliku od statističara poseban doprinos treba da daju u istraživanju najnovijih naučnih trendova u prikupljanju podataka, primjeni novih načina i algoritama u prikupljanju i obradi podataka, a sve u cilju da se unaprijede postojeći i proizvode novi podaci u skladu sa visokim standardima kvaliteta. Svakako, novi metodi i izvori podataka zahtijevaju izmjene postojećih metodologija, kao prilagođavanje statističkog procesa novoj tehnološkoj paradigmi, što od statističara zahtijeva stalan proces usavršavanja i veću fleksibilnost, kako bi zvanična statistika pravovremenije bila dostupna korisnicima podataka.

Uprava za statistiku će preduzeti sve aktivnosti u okviru svojih nadležnosti, kako bi povećao broj zaposlenih sa jedne i proširio znanja i vještine postojećih zaposlenih, sa posebnim akcentom na razvoj nove generacije naučnika koji rade sa podacima.

Posebna pažnja u narednom periodu biće posvećena povećanju broja zaposlenih koji će završiti Evropski master zvanične statistike (EMOS), a koji se shodno licenci EK-EUROSTAT-a realizuje na Univerzitetu Donja Gorica u Crnoj Gori. Na ovaj način razviće se profesionalni statističari na isti način i kroz isti program obuke kao u svim zemljama EU koje realizuju EMOS program, što garantuje primjenu evropskih standarda u proizvodnji i razvoju zvanične statistike. Ujedno, nastaviće se sa realizacijom programa stažiranja u saradnji sa EUROSTAT-om i nacionalnim statističkim institutima EU, ali samo za oblasti statistike koje su na platformi razvoja novih metoda, novih izvora i procesa u prikupljanju, obradi i objavljivanju podataka.

AKTIVNOSTI

- Izrada i priprema Startegije upravljanja ljudskim resursima;
 - Edukacija kadra u procesu prikupljanja, obrade i diseminacije rezultata zvanične statistike, sa posebnim akcentom na modernizaciji procesa i upravljanje kvalitetom;
 - Edukacija nove generacije „*naučnika koji rade sa podacima*“ shodno EU licenciranom magistarskom programu (European Master of
-

official statistics – EMOS) i doktorskim studijama u oblasti zvanične statistike;

- Edukacija menadžera za upravljanje statističkim procesima shodno Kodeksu prakse evropske statistike;
- Povećanje učešća predstavnika Uprave za statistiku i edukacija kadra u međunarodnim radnim grupama na temu modernizacije statističkih procesa i Big Data;
- Redovno sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih;
- Povećan broj zaposlenih u Upravi za statistiku.

**KLJUČNI
NOSILAC**

UPRAVA ZA STATISTIKU

INSTITUCIJE

**UKLJUČENE U
REALIZACIJU** DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE

INDIKATOR UČINKA	2019. polazna vrijednost	2021. ciljana vrijednost	2023. ciljana vrijednost
Broj zaposlenih koji je uspješno završio European Master of official statistics – EMOS	4	5	6
Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31	33	35
Testiranje novih metoda u proizvodnji rezultata zvanične statistike putem probnih statističkih istraživanja	0	0	1

3.OPERATIVNI CILJ	Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama
KLJUČNI IZAZOVI	<p>Proizvodnja zvanične statistike u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama koji regulišu oblast zvanične statistike, osnovni je cilj Uprave za statistiku. Stoga i u narednom periodu Uprava za statistiku će nastaviti da učestvuje u radu međunarodnih statističkih tijela/organizacija u cilju kreiranja zajedničkih pretpostavki za potpunu implementaciju međunarodnih metodologija sa jedne strane i da mijenja proces proizvodnje zvanične statistike u skladu sa novim statističkim standardima međunarodnih organizacija čiji je Crna Gora član sa druge strane.</p> <p>Uvažavajući dinamiku procesa EU integracija i činjenicu da je pregovaračko Poglavlje - 18 Statistika, otvoreno krajem 2014. godine, u narednom petogodištu planira se ispunjenje svi preduslova za završna mjerila ovog poglavlja, a time i zatvaranje pregovora za oblast zvanične statistike. Ipak, obaveza daljeg usklađivanja, inoviranja procesa i uvođenja novih statističkih istraživanja ostaje i nakon zatvaranja Poglavlja - 18 Statistika, posebno imajući u vidu izazove sa kojima se suočava zvanična statistika u savremenom društvu. Imajući u vidu da je Crna Gora član UN-a od 2006. godine, Uprava za statistiku redovno učestvuje u ime statističkog sistema Crne Gore u radu UN Statističke komisije i ispunjava obaveze koje proizilaze iz članstva kada je u pitanju zvanična statistika. Takođe, Uprava za statistiku aktivno učestvuje i u statističkim inicijativama UNECE-a. Za pojedine statističke oblasti/istraživanje razvijat će se saradnja i sa drugim UN agencijama: UNICEF, UNDP, UNODC, UNPFA i drugim.</p> <p>Takođe, imajući u vidu članstvo Crne Gore u Međunarodnom monetarnom fondu - MMF, statistički sistem Crne Gore 2011. godine postao je 102. članica Opšteg diseminacionog sistema MMF-a, čime su zvanični podaci i metodološka objašnjenja postala dostupna najširoj grupi korisnika, a preko standarda koji propisuje MMF.</p> <p>Od 2017. godine, podaci su dostupni i preko e-GDDS Međunarodnog monetarnog fonda.</p> <p>Pored usaglašavanja sa međunarodnim standardima, u narednom periodu radiće se na inoviranju procesa proizvodnje zvanične statistike, uvođenjem novih tehnologija i novih izvora podataka u skladu sa potrebama savremenog društva.</p>
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Usklađivanje metodologija statističkih istraživanja sa relevantnim metodološkim okvirom i konceptom kvaliteta EU; ➤ Koordinacija aktivnosti sa nadležnim institucijama u cilju ispunjenja završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika shodno potpisanom Sporazumu o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (br. 01-1488 od 25.04.2016. godine)

- Proizvodnja indikatora održivog razvoja za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE regiona;
- Razvoj zvanične statistike u skladu sa drugim relevantnim međunarodnim standardima;
- Uspostavljanje MMF specijalnog sistema diseminacije podataka;
- Članstvo u raznim statističkim aktivnostima koji doprinose međunarodnoj reputaciji Crne Gore i promociji Uprave za statistiku.

KLJUČNI NOSILAC	UPRAVA ZA STATISTIKU		
INSTITUCIJE UKLJUČENE U REALIZACIJU	DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE		
INDIKATOR UČINKA	2019. polazna vrijednost	2021. ciljana vrijednost	2023. ciljana vrijednost
Ispunjenje aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika	40%	70%	90%
Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	61%	65%	68%
Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a	57%	60%	63%
Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e – GDDS)	Preporučena serija: dostupno 13 od ukupno 15 kategorija podataka; Dopunska serija: dostupno 5 od ukupno 6 kategorija podataka; Demografski indikatori: dostupna 1 od ukupno 1	Preporučena serija: dostupno 15 kategorija podataka	Unaprijeđena periodičnost i pravovremenost diseminacije kategorija podataka iz preporučene serije

	kategorije podataka.
4.OPERATIVNI CILJ	Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike
KLJUČNI IZAZOVI	<p>U prethodnom periodu, zvanična statistika se temeljila isključivo na tradicionalnim izvorima podataka (anketna istraživanja i administrativni izvori), međutim savremeni tehnološki trendovi mnoge aspekte života pretvorili su u digitalne podatke i time otvorili nove mogućnosti u pogledu razvoja zvanične statistike. Danas, kako je nazivaju - revolucija podataka, kreirala je nove izvore koji se smatraju validnim za proizvodnju zvanične statistike (Big Data, Multisource, Internet of things i sl.). Pomenuti izvori mogu biti komplementarni tradicionalnim izvorima podataka u cilju poboljšanja pravovremenosti, dostupnosti i ostalih komponenti kvaliteta zvanične statistike, ali ih još uvijek ne mogu zamijeniti u potpunosti.</p> <p>Korišćenje novih izvora podataka, zahtijeva razvijanje novih metoda u prikupljanju, obradi, analizi podataka kako bi se garantovao kvalitet u skladu sa principima Kodeksa prakse zvanične statistike. To podrazumijeva uvođenje novih tehnika u prikupljanju podataka (CATI, CAWI, Web scraping, Web scanning itd) kroz nove investicije u IT sistem za prikupljanje, obradu, analizu i diseminaciju podataka.</p> <p>Posebnu pažnju u budućem periodu treba posvetiti razvoju partnerstva Uprave za statistiku i privatnih kompanija u oblasti trgovine i telekomunikacija, čije bi elektronske baze podataka na detaljnom nivou, značajno doprinijele uspostavljanju novih izvora podataka i novih metoda u statistici potrošnje domaćinstava, inflacije, nacionalnih računa (BDP), turizma i migracija.</p> <p>Pored korišćenja novih izvora podataka, posebna pažnja biće posvećena daljem korišćenju izvora podataka koji su u posjedu organa državne uprave u proizvodnji zvanične statistike, kako bi se smanjili troškovi proizvodnje rezultata zvanične statistike i opterećenost privrednih subjekata i građana u dostavljanju podataka putem anketa.</p>
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koordinacija aktivnosti u cilju izmjene člana 35 (Pristup administrativnim izvorima podataka) Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike; ➤ Povećavati broj administrativnih izvora podataka u proizvodnji rezultata zvanične statistike; ➤ Razvijati nove metode u prikupljanju podataka; ➤ Razvijati i testirati nove izvore podataka u proizvodnji rezultata zvanične statistike, kao i omogućiti edukaciju zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka; ➤ Implementirati pilot projekte i probna istraživanja sa novim izvorima podataka i metodama prikupljanja podataka u cilju ispitivanja primjene novih metoda i izvora u statističkoj proizvodnji;

- Razvijati nove metode za pristup novim izvorima podataka u cilju procjene njihovog kvaliteta u skladu sa principima Kodeksa prakse evropske statistike.

KLJUČNI NOSILAC	UPRAVA ZA STATISTIKU		
INSTITUCIJE UKLJUČENE U REALIZACIJU	DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE		
INDIKATOR UČINKA	2019. polazna vrijednost	2021. ciljana vrijednost	2023. ciljana vrijednost
Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove izvore podataka	0	0	1
Porast broja statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka	49	51	53
Porast broja novih metoda u prikupljanju podataka	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI, CATI
Porast broja istraživanja kojima se testiraju novi izvori i metodi u proizvodnji zvanične statistike	1	2	3
Smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjeren opterećenost 13% Visoka optereženost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjeren opterećenost 11% Visoka optereženost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 85% Umjeren opterećenost 9% Visoka optereženost 6%

5.OPERATIVNI CILJ	Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike
KLJUČNI IZAZOVI	<p>Visok kvalitet rezultata zvanične statistike i usluga će i u narednom petogodišnjem periodu ostati ključna aktivnost zvanične statistike Crne Gore. Nastaviće sa proces unaprjeđenja kvaliteta u svim statističkim aktivnostima, ne samo u procesu proizvodnje zvanične statistike, već i u upravljanju procesima.</p> <p>Mehanizmi osiguranja kvaliteta zasnivaće se na definisanim standardima kvaliteta kroz primjenu i implementaciju modela upravljanja kvaliteta Total Quality management (TQM) i Generičkog modela statističkog poslovnog procesa (GSBPM). Primjena standarda osigurat će jasnu komunikaciju, dobru koordinaciju i saradnju u sistemu, tako da su sve komponente interoperabilne.</p> <p>Takođe, uvođenjem prakse samoocjenjivanja i interne revizije kvaliteta statističkih podataka, shodno EU praksi i preporukama EU revizija (Peer Review), osiguraće se održivost temeljnih principa zvanične statistike, kao što su Fundamentalni principi zvanične statistike Ujedinjenih nacija i Kodeksa prakse evropske statistike, koji su u potpunosti inkorporirani u Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl.list Crne Gore“, br.18/12).</p> <p>Posebna pažnja posvetiće se aktivnostima u obezbjeđenju zaštite podataka primjenom Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR), za čiju primjenu je potrebno trajno rješavanje problema poslovnog prostora Uprave za statistiku, kako bi se stvorili uslovi za primjenu fizičkih, tehničkih i organizacionih mjera za zaštitu prostora i računarske opreme.</p>
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uvođenje i primjena Generičkog modela statističkog poslovnog procesa (GSBPM) koji služi za opisivanje i dokumentovanje svakog statističkog istraživanja na standardizovan i usklađen način; ➤ Uspostavljen Generički model statističkog poslovnog procesa (GSBPM) kojim se podstiče integracija statističkog sistema primjenom istog modela kvaliteta u svim procesima statističke proizvodnje; ➤ Dalje unaprjeđenje modela upravljanja kvaliteta Total Quality management (TQM);

- Uvesti praksu samoprocjene i interne revizije kvaliteta statističkih podataka shodno EU praksi i preporukama EU revizija (Peer Review);
- Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR);
- Obezbeđenje zaštite podataka primjenom Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR).

KLJUČNI NOSILAC

UPRAVA ZA STATISTIKU

INSTITUCIJE UKLJUČENE U REALIZACIJU

DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE

INDIKATOR UČINKA	2019. polazna vrijednost	2021. ciljana vrijednost	2023. ciljana vrijednost
Stalni procentualni rast implementiranih aktivnosti u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnim izvještajima sa misije procjene	10%	40%	100%
Implementacija elementa Total Quality management (TQM) definisanih Strategijom kvaliteta Zavoda za statistiku, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema	80%	100%	100%

6. CILJ	Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike
KLJUČNI IZAZOVI	<p>Razvoj zvanične statistike korišćenjem novih metoda prikupljanja podataka, kao i korišćenjem novih izvora podataka (administrativnih ili drugih izvora), biće ujedno i osnova za razvoj integrisanog sistema proizvodnje zvanične statistike. Sa sadašnjeg sistema koji je domenski orijentisan (za svako pojedinačno istraživanje, razvija se poseban sistem za prikupljanje, obradu i objavljivanje podataka) i jednim dijelom je integrisan, u narednom periodu planira se razviti jedan integrisani sistem koji će se organizovati u odnosu na statističke procese.</p> <p>Integrisani IT sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike, dalje će se razvijati na Generičkom modelu statističkog poslovnog procesa (GSBPM). Uspostavljanjem ovako definisanog integrisanog IT sistema, unaprijediće se pravovremenost i relevantnost zvanične statistike, efikasnost i produktivnost Uprave za statistiku, smanjiti opterećenost ispitanika integracijom podataka iz administrativnih izvora podataka i razmjenom statističkih podataka između domenskih statistika u Upravi za statistiku.</p> <p>Kao poseban dio sistema, razvijaće se i sistem za prenos podataka i metapodataka EUROSTAT-u, kao i diseminacione baze podataka za „<i>open data</i>“ na nivou statističkog sistema Crne Gore. Zajedničko i interoperabilno tehnološko okruženje olakšaće saradnju između proizvođača zvanične statistike i davaoca podataka, jer se zajedno kreira sigurna IT mreža za razmjenu podataka u skladu sa principima i odredbama povjerljivosti.</p> <p>Razvoj integrisanog IT sistema u narednom periodu zahtjevat će i investicije u IT infrastrukturu, koja se odnosi na prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka.</p>
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Razvoj IT integrisanog sistema koji prati poslovni proces GSBPM modela na nivou statističkog sistema Crne Gore; ➤ Razvijen IT sistem elektronskog arhiviranja i dokumentovanja; ➤ Integracija statističkih podataka između domenskih statistika u Upravi za statistiku; ➤ Integracija administrativnih izvora podataka; ➤ Integracija podataka između zvaničnih proizvođača statistike; ➤ Razvoj sistema za prenos podataka i metapodataka EUROSTAT-u na nivou statističkog sistema Crne Gore;

- Razvijena SDMX struktura za slanje statističkih podataka preko e-Damis web portala;
- Razvoj diseminacione baze podataka za „open data“ na nivou statističkog sistema Crne Gore.

KLJUČNI NOSILAC

UPRAVA ZA STATISTIKU

INSTITUCIJE UKLJUČENE U REALIZACIJU

DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE

INDIKATOR UČINKA	2019. polazna vrijednost	2021. ciljana vrijednost	2023. ciljana vrijednost
Razvijen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Primjena IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 20% statističkih istraživanja	Primjena IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 40% statističkih istraživanja
Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka optereženost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka optereženost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 85% Umjerena opterećenost 9% Visoka optereženost 6%

7. CILJ	Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva		
KLJUČNI IZAZOVI	<p>Imajući u vidu mogućnosti koje pruža savremena tehnologiju kada je u pitanju diseminacija podataka i komunikacija sa korisnicima, u narednom periodu planiraju se osavremeniti načini diseminacije na način da rezultati zvanične statistike budu dostupni različitim grupama korisnika.</p> <p>Prilagođavanje rezultata zvanične statistike različitim grupama korisnika, zahtijevaće razvoj različitog nivoa dostupnosti podataka. Shodno tome, najširi pristup korisnicima detaljnim bazama podataka biće omogućen razvojem dinamičkog Web sajta Uprave za statistiku, što će omogućiti korišćenje podataka na najdetaljnijem nivou. Takođe, biće razvijeni novi vidovi publikovanja podataka koji će uključivati vizualizacije, animacije i na taj način prezentovati rezultate zvanične statistike na razumljiv i jednostavan način.</p> <p>Pored tradicionalnih sredstava komunikacije, biće uspostavljena posebna korisnička podrška, a rezultati zvanične statistike biće i distribuirani putem društvenih mreža, mobilnih aplikacija, video zapisa itd.</p> <p>U cilju tačne interpretacije podataka, biće organizovane tematske radionice, seminari i forumi kako bi se edukovala najšira grupa korisnika o metodologiji i standardu kvaliteta, kao veoma važnim komponentama pravilne upotrebe zvanične statistike.</p>		
AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uspostavljanje dinamičkog zvaničnog sajta Uprave za statistiku; ➤ Redizajniranje diseminacione baze podataka; ➤ Implementiranje alata podrške korisnicima – User support; ➤ Diseminacija rezultata zvanične statistike, kroz animacije, interaktivne alatke, aplikacije, napredniju vizualizaciju, vidljivost na društvenim mrežama; ➤ Organizovanje foruma aktivnih korisnika rezultata zvanične statistike; ➤ Promovisanje zvanične statistike kao brenda; ➤ Uspostavljanje organizacione jedinice za odnose sa korisnicima/javnošću. 		
KLJUČNI NOSILAC	UPRAVA ZA STATISTIKU		
INSTITUCIJE UKLJUČENE U REALIZACIJU	DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE		
INDIKATOR UČINKA	2019.	2021.	2023.

	polazna vrijednost	ciljana vrijednost	ciljana vrijednost
Definisana Politika i strategija diseminacije	Definisana Politika deseminacije i pripremljen nacrt Strategije diseminacije	Pripremljen predlog Strategije diseminacije	Definisana Strategija diseminacije
Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info- grafika	Definisanje Akcionog plana	50% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom	100% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom
Broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose za korisnicima/javnošću	1	2	2

IV. OPIS AKTIVNOSTI NADLEŽNIH ORGANA I TIJELA ZA PRAĆENJE STRATEGIJE

Sistemom zvanične statistike obuhvaćeni su sljedeći proizvođači zvanične statistike: Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo finansija, Ministarstvo nauke, Poreska uprava Crne Gore, Uprava carina Crne Gore, Institut za javno zdravlje Crne Gore, Komisija za tržište kapitala, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja i Fond za zdravstveno osiguranje. Uprava za statistiku je glavni nosilac i diseminator statističkih podataka, kao i odgovorni stručni nosilac, organizator i koordinator sistema zvanične statistike i predstavlja zvaničnu statistiku Crne Gore u međunarodnom statističkom sistemu.

U cilju efikasnije koordinacije zvaničnog statističkog sistema, većeg korišćenja administrativnih izvora i smanjenja troškova u Upravi za statistiku osnovan je Sektor za koordinaciju statističkih izvora podataka. Primarna uloga Sektora je koordinacija statističkim sistemom, odnosno saradnja sa ostalim proizvođačima zvanične statistike, saradnja sa institucijama administrativnih izvora podataka i saradnja sa biznis sektorom, a sve u cilju većeg kvaliteta izvora podataka potrebnih za proizvodnju zvanične statistike.

Opis aktivnosti i tijela za praćenje strategije dat je u Akcionom planu koji je sastavni dio ove strategije, tako što se zadužuje Uprava za statistiku, Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo finansija i drugi proizvođači zvanične statistike da kontinuirano prate i realizuju definisane aktivnosti strateških ciljeva.

Usvajanjem međunarodnih metodologija i standarda u proizvodnji zvanične statistike, primjena principa zvanične statistike u procesu statističke proizvodnje, kao veća dostupnost podataka iz svoje nadležnosti u EUROSTAT i UN bazama, predstavljaju prioritetne aktivnosti proizvođača zvanične statistike u narednom periodu.

V. NAČIN IZVJEŠTAVANJA I EVALUACIJA

Uprava za statistiku koordinira saradnju u realizaciji Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine (član 9 stav 1 tačka 3 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike). Shodno važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji (broj 01 – 2338 od 30. 07. 2014. godine) Odsjek za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora podataka je zadužen za

objedinjavanje informacija na nivou Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike, tako da će praćenje sprovođenja strategije i izvještavanje vršiti u skladu sa svojim nadležnostima.

A. Monitoring

Monitoring će se vršiti kontinuiranim praćenjem sprovođenja strateškog dokumenta i to sagledavanjem izvještaja o sprovođenju *Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine* koji će se izrađivati na godišnjem nivou. U monitoringu će učestvovati rukovodioci i zaposleni Uprave za statistiku, kao i drugi proizvođači zvanične statistike uključeni u implementaciju strateškog dokumenta.

B. Evaluacija

Evaluaciju, procjenu relevantnosti, efikasnosti, efektivnosti, uticaja i održivosti Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine vršiće unutrašnja jedinica Uprave za statistiku koja nije bila uključena u proces implementacije strateškog dokumenta.

Evaluacija će se vršiti nakon isteka perioda sprovođenja *Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine* i biće uvrštena u završni izvještaj.

C. Izvještavanje

Izvještavanje o sprovođenju *Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine* zasnivaće se na dvogodišnjem nivou i završnom izvještaju po isteku vremenskog roka strateškog dokumenta. *Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine* sadržiće rezultate aktivnosti iz prethodne dvije godine ali i sveukupan učinak iz prethodne godine.

Završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike 2019 – 2023. godine sadržiće rezultate aktivnosti i stepen ispunjenosti operativnih i strateških ciljeva za sveukupan period trajanja strateškog dokumenta.

VI. AKCIONI PLAN S PROCJENOM TROŠKOVA

Akcioni plan implementacije Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019 – 2023. godine daje prikaz konkretnih koraka kroz koje će se strategija implementirati. Pored toga, pruža i mrežni plan aktivnosti, indikatore aktivnosti i periode realizacije aktivnosti.

Akcioni plan se priprema na dvogodišnjem nivou (svake dvije godine do isteka perioda predviđog strateškim dokumentom), operativnog je karaktera, odnosno podložan je i reviziji tokom tog perioda u skladu sa realnom dinamikom realizacije. Nosioc implementacije Akcionog plana je Uprava za statistiku i drugi proizvođači zvanične statistike i nalazi se u aneksu dokumenta. Troškovi aktivnosti planiranih Akcionim planom, koji je sastavni dio Strategije za period 2019. i

2020. godine iznosi 5,63 miliona eura, od čega se 2.64 miliona eura odnosi na 2019. godinu (1,77 miliona eura iz Budžeta Crne Gore i 871.805 hiljada eura potencijalna donatorska pomoć) i 2,99 miliona eura na 2020. godinu (2,45 miliona eura iz Budžeta Crne Gore i 537.000 hiljada eura potencijalna donatorska pomoć).

OBRAZLOŽENJE

Pravni okvir za organizaciju i poslove sistema zvanične statistike, prikupljanje, obrada i čuvanje statističkih podataka i drugih pitanja od značaja za zvaničnu statistiku uspostavljen je Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore", broj 18/12). Članom 20 navedenog zakona definisana je izrada Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine. Uprava za statistiku, kao glavni nosilac, diseminator i koordinator sistema zvanične statistike, predstavlja *Strategiju razvoja zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine*, u okviru koje su definisani: strateški cilj, misija, vizija i sedam operativnih ciljeva statističkog sistema Crne Gore. Operativne ciljeve prate indikatori i aktivnosti, koje vode do ostvarenja strateškog cilja. Sastavni dio Strategije razvoja zvanične statistike za period 2019 - 2023. godine je i Akcionim planom, koji definiše dinamiku realizacije, način izvještavanja i nadležne institucije za realizaciju operativnih ciljeva.

Strateški cilj zvanične statistike Crne Gore je da obezbjeđuje svim korisnicima, kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Vizija statističkog sistema Crne Gore je proizvodnja koherentnih, relevantnih i objektivnih rezultata zvanične statistike, koji se temelje na međunarodnim konceptima, metodologijama i strogom režimu zaštite podataka.

Misija statističkog sistema Crne Gore je:

1. da obezbijedi adekvatne, relevantne, pouzdane i pravovremene rezultate zvanične statistike kako bi se olakšalo planiranje i donošenje odluka u okviru Vlade i zajednice;
2. da obezbijedi da je proizvodnja i diseminacija zvanične statistike u skladu sa naučnim principima, profesionalnom etikom i međunarodnim standardima.

Operativni ciljevi statističkog sistema Crne Gore su:

1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva;
2. Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima;
3. Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama;
4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike;
5. Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike;
6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike;
7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva.

Planirani razvoj zvanične statistike u narednom petogodišnjem periodu procijenjen je na osnovu potreba nacionalnih i međunarodnih korisnika rezultata zvanične statistike, ali i obaveza koje su definisane u procesu pridruživanja Evropskoj uniji. Razvoj koji je planiran *Strategijom razvoja zvanične statistike za period od 2019. do 2023. godine* neophodan je i moguć, a njegova realizacija zavisi i od obezbjeđenja potrebnih ljudskih, prostornih i finansijskih resursa.

DVOGODIŠNJI AKCIONI PLAN STRATEGIJE RAZVOJA ZVANIČNE STATISTIKE ZA PERIOD 2019 - 2023. GODINE

<p>STRATEŠKI CILJ: Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje svim korisnicima, kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.</p>						
<p>Operativni cilj 1: Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva</p>						
Indikator učinka	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta	
Broj implementiranih zahtjeva korisnika, kroz petogodišnji Program i Godišnji plan zvanične statistike u partnerstvu sa akademijom, naučno-istraživačkom zajednicom, privatnim sektorom i drugim	Od ukupnog broja (65) predloga i sugestija prihvaćeno je 74% ili 48 predloga i sugestija zainteresovanih korisnika		Implementacija sugestija datih od strane korisnika i realizacija probnih istraživanja 80%		Implementacija sugestija i istraživanja 100%	
Veća zastupljenost korisnika zvanične statistike koje rade izvan državnih institucija - uključujući civilno društvo, sindikate, medije i lokalne vlasti u radnim grupama Savjeta statističkog sistem	4 člana (poslovna asocijacija – jedan član, naučno-istraživačka institucija – dva člana, nevladina organizacija – jedn član)		5 članova		6 članova	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka (2019. godina)	Planirani datum završetka (2020. godina)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Uključivanje zahtjeva korisnika u Godišnji plan zvanične statistike u oblasti Demografije i Socijalne statistike, definisanih petogodišnjim Programom zvanične statistike 2019 – 2023. godina	Broj uključenih zahtjeva korisnika, ako probna istraživanja, u proces proizvodnje rezultata zvanične statistike na godišnjem nivou	Proizvođači zvanične statistike	2	2		
Povećanje značaja korisnika podataka u radu Savjeta statističkog sistema	Broj inicijativa članova Savjeta statističkog sistema u cilju implementacije korisničkih zahtjeva	Proizvođači zvanične statistike	1	1		
Izrada Akcionog plana za sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika i objavljivanje rezultata istraživanja	Definisan Akcioni plan i sprovedeno Istraživanja o zadovoljstvu korisnika	Uprava za statistiku	IV kvartal 2019. godina (dvogodišnja dinamika)	Objavljeni rezultati istraživanja sprovedenog u 2019. godini		

Izrada planova za organizovanje foruma korisnika u cilju sagledavanja njihovih potreba za rezultatima završne statistike	Akcionni plan i procedure za organizovanje foruma	Uprava za statistiku	Izrađen Akcionni plan	Definisane interne procedure za sprovođenje foruma korisnika			
Upostavljanje saradnju sa Kancelarijom Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) povodom realizacije projekta Biannual update report (BUR) koji se odnosi na ažuriranje dvogodišnjeg Izvještaja o klimatskim promjenama; Upostavljanje saradnje sa Kancelarijom Dječiji fond Ujedinjenih nacija - UNICEF-om povodom realizacije projekta Country analytical Report 2018 (CAR 2018).	Realizovan Biannual update report (BUR) i Country analytical Report (CAR 2018).	Uprava za statistiku	1) Ažuriran dvogodišnji Izvještaj o klimatskim promjenama; 2) Ažuriran analitički izvještaj (CAR 2018)		2019.	2020.	Potencijalna donatorska podrška
					37.255€	6.000€	
Razvijanje statističke zajednice kroz formalno uspostavljanje partnerstava	Broj formalno uspostavljenih partnerstava, kroz sporazume o saradnji i realizacija postojećih partnerstva	Proizvođači zvanične statistike	1	1			
Organizovanje donatorskih sastanaka/seminara	Broj organizovanih edukativnih programa kroz javne diskusije, seminare, konferencije, tematske radionice sa glavnim korisnicima	Proizvođači zvanične statistike	2	3			
Organizovanje edukativnih programa za glavne korisnike	Unaprjeđenje statističke pismenosti	Proizvođači zvanične statistike	I polovina tekuće godine za narednu godinu	II polovina tekuće godine za narednu godinu	2019.		Budžet
					2.000€		
					6.700€		Potencijalna donatorska podrška

Organizovanje konsultativnih seminara	Broj organizovanih konsultativnih seminara sa medijima, kao glavnim partnerom u procesu diseminacije rezultata zvanične statistike	Proizvođači zvanične statistike	1	1			
Operativni cilj 2: Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima							
Indikator učinka	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Porast broja zaposlenih koji je uspješno završio European Master of official statistics – EMOS	4		5		6		
Porast broja zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	31		33		35		
Edukacija kadra za korišćenje metoda i standarda za primjenu «Big Data»	1		2		3		
Testiranje novih metoda statističke proizvodnje kroz probna statistička istraživanja	0		0		1		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2: Edukacija statističara kao naučnika koji rade sa podacima	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka (2019. godina)	Planirani datum završetka (2020. godina)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti		Izvor finansiranja
Koordinacija aktivnosti unutar statističkog sistema na izradi Strategije upravljanja ljudskim resursima sa programima obuke	Pripremljena Strategija upravljanja ljudskim resursima sa programima obuke	Uprava za statistiku	II i III kvartal 2019.	IV kvartal 2019.	2019. 4.900€		Potencijalna donatorska podrška
Realizacija svih statističkih aktivnosti definisanih Programom zvanične statistike 2019 – 2023. godina	Povećani broj novozaposlenih u Upravi za statistiku	Uprava za statistiku	9	0			
		Proizvođači	4	1	2019	2020	Budžet

Promocija i podrška studentima Evropskog magistarskog programa zvanične statistike – EMOS kroz saradnju sa akademskom zajednicom, održavanjem konferencija (Dan istraživanje 04. april 2019 i 2020. godine) i okruglih stolova	Broj zaposlenih koji je uspješno završio EMOS - European Master of official statistics	zvanične statistike			2.400€	7.000€	
Omogućiti višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	Broj zaposlenih koji su uspješno završili višemjesečno stažiranje u EUROSTAT-u i nacionalnim statističkim institutima za statističke oblasti koje su u procesu inoviranja	Proizvođači zvanične statistike	1	1			
Redovna uključenost proizvođača zvanične statistike u radnim grupama koje se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data» 1. Konferencija o novim tehnikama i tehnologijama u zvaničnoj statistici 2. Big Data alati za IT stručnjake kao podrška statističarim	Edukovani zaposleni u statističkom sistemu koji se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike korišćenjem «Big Data»	Proizvođači zvanične statistike	1	2	2019. 3.000€	2020. 3.000€	Potencijalna donatorska podrška
Testiranje novih izvora podataka i metoda kroz probna statistička istraživanja	Sprovedena probna istraživanja koja koriste nove izvore i metode u statističkoj proizvodnji	Proizvođači zvanične statistike	Probna istraživanja definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2019. godinu	Probna istraživanja definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2020. godinu			
Operativni cilj 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama							
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta			

Ispunjenje aktivnosti koje doprinose realizaciji završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika	40%	70%	90%			
Broj proizvedenih indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region	61%	65%	68%			
Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a	57%	60%	63%			
Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e – GDDS)	<i>Preporučena serija: dostupno 13 od ukupno 15 kategorija podataka</i> <i>Dopunska serija: dostupno 5 od ukupno 6 kategorija podataka</i> <i>Demografski indikatori: dostupna 1 od ukupno 1 kategorije podataka</i>	<i>Preporučena serija: dostupno 15 kategorija podataka</i>	<i>Unaprijeđena periodičnost i pravovremenost diseminacije kategorija podataka iz preporučene serije</i>			
Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijama	2	3	4			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3: Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka (2019. godina)	Planirani datum završetka (2020. godina)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja

<p>Koordinacija aktivnosti sa nadležnim institucijama u cilju ispunjenja završnih mjerila Poglavlja 18 – Statistika a shodno potpisanom Sporazumu o saradnji u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (br. 01-1488 od 25.04.2016. godine)</p>	<p>Povećanje nivoa spremnosti Crne Gore za članstvo u oblasti statistike kroz izvještaje o napretku Evropske komisije za pregovaračko poglavlje 18: Statistika Povećana proizvodnja inputa za popunjavanje konkretnih varijabli u okviru tabela definisanih prvim mjerilom za zatvaranje Poglavlja 18. Statistika</p>	<p>Proizvođači zvanične statistike</p>	<p>2019. godina</p>	<p>2020. godina</p>			
<p>Veća dostupnost indikatora za potrebe globalnog izvještavanja (UN), kao i za potrebe regionalnog izvještavanja EU i UNECE region</p>	<p>Indikatori u nadležnosti Uprave za statistiku definisani Nacionalnom startegijom održivog razvoja 2030 za period 2019 i 2020. godinu i EU projektom PP 7.2 Sustainable Development Goals (SDGs) indicators</p>	<p>Proizvođači zvanične statistike</p>	<p>2019. godina 50 SDG indikatora</p>	<p>2020. godina 10 SDG indikatora</p>	<p>2019.</p>	<p>2020.</p>	<p>Potencijalna donatorska podrška</p>
<p>Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u statističkim bazama EUROSTAT-a i UN-a i njihovo metodološko usklađivanje sa relevantnim metodološkim okvirima i konceptima kvaliteta.</p>	<p>Proizvodnja statističkih istraživanja</p>	<p>Proizvođači zvanične statistike</p>	<p>220 statističkih istraživanja</p>	<p>217 statističkih istraživanja</p>	<p>2019.</p>	<p>2020.</p>	<p>Budžet Potencijalna donatorska podrška</p>
					<p>1.724.000€</p>	<p>2.384.000€</p>	
					<p>510.000€</p>	<p>450.000€</p>	

Veća dostupnost ekonomskih, finansijskih i socio-demografskih podataka Crne Gore shodno standardima Međunarodnog monetarnog fonda sa sistema za diseminaciju opštih podataka (e – GDDS)	Proizvodnja rezultata zvanične statistike	Proizvođači zvanične statistike	220 statističkih istraživanja definisanih Godišnjim planom zvanične statistike za 2019. godinu	217 statističkih istraživanja (prosečan broj istraživanja) definisanih Godišnjim planom zvanične statistike za 2019. godinu	Koristiće se sredstva definisana prethodnim indikatorom učinka	Budžet i Potencijalna donatorska podrška
Veće učešće Uprave za statistiku kroz članstvo u međunarodnim radnim grupama, upravljačkim tijelima, međunarodnim asocijacijam	Redovna prisutnost kadra statističkog sistema Crne Gore na relevantnim i ključnim radnim sastancima i različitim vidovima obuke u EUROSTAT-u, ESS;	Proizvođači zvanične statistike	Sastanci u okvirima ESS definisani MC listom za 2019. godinu za zemlje kandidatice	Sastanci u okvirima ESS definisani MC listom za 2020. godinu za zemlje kandidatice		Budžet i Potencijalna donatorska podrška

Operativni cilj 4:

Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Porast broja statističkih istraživanja koja koriste nove izvore podataka	0	0	1
Porast broja statističkih istraživanja koja koriste administrativne izvore podataka	49	51	53
Porast broja novih metoda u prikupljanju podataka	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI	CAWI, CAPI, CATI
Porast broja istraživanja kojima se testiraju novi izvori i metodi u proizvodnji zvanične statistike	1 statističko istraživanje	2 statistička istraživanja	3 statistička istraživanja
Smanjenje opterećenosti izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 85% Umjerena opterećenost 9% Visoka opterećenost 6%

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4: Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka (2019. godina)	Planirani datum završetka (2020. godina)	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti		Izvor finansiranja
Koordinacija aktivnosti u cilju izmjene člana 35 (Pristup administrativnim izvorima podataka) Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Izmijenjen član 35 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Uprava za statistiku	I kvartal 2019	IV kvartal 2019			
Omogućiti edukaciju zaposlenih u statističkom sistemu za korišćenje novih izvora podataka u oblasti primjene „Big Data“	Edukacija zaposlenih u statističkom sistemu u okviru ESS i drugih statističkih organizacija i institucija o korišćenju novih izvora podataka	Proizvođači zvanične statistike	Prisustvo zaposlenih u statističkom sistemu u okvirima ESS definisanih MC listom za 2019. godinu za zemlje kandidate	Prisustvo zaposlenih u statističkom sistemu u okvirima ESS definisanih MC listom za 2020. godinu za zemlje kandidate			
Sprovođenje probnih istraživanja u cilju ocjene metodologije ili kvaliteta izvora podataka koje treba prikupiti statističkim istraživanjima	Primjena administrativnih izvora podataka u statističke svrhe	Proizvođači zvanične statistike	2019. godina	2020. godina			
Sprovođenje probnih istraživanja i pilot projekata u cilju ispitivanja primjene novih metoda i izvora u statističkoj proizvodnji	Ispitivanje mogućnosti u primjeni novih metoda u statističkoj proizvodnji	Proizvođači zvanične statistike	2019. godina	2020. godina	2019. 170.000€	2020. 63.000€	Potencijalna donatorska podrška
Operativni cilj 5: <i>Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike</i>							
Indikator učinka	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Stalni procentualni rast implementiranih aktivnosti u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnim izvještajima sa misije procjene	10%		40%		100%		
Implementacija elementa <i>Upravljanja ukupnim kvalitetom</i> definisanih Strategijom kvaliteta Uprave za	80%		100%		100%		

statistiku, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema							
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5: Dalja implementacija Kodeksa kvaliteta zvanične statistike	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti		Izvor finansiranja
Definisanje Akcionog plana na nivou statističkog sistema Crne Gore u skladu sa evaluacionim standardima definisanim principima Kodeksa prakse evropske statistike, predloženih u redovnom Izvještaju sa misije procjene održane u novembru 2018. godine	Izrađen Akcioni plan na nivou statističkog sistema	Proizvođači zvanične statistike	II kvartal 2019. godine	IV kvartal 2019. godine			
Definisanje Akcionog plana i pratećih procedura u cilju implementacije GSBPM modela u skladu sa projektom IPA 2015 6.1 Quality management	Izrađen Akcioni plan na nivou statističkog sistema	Proizvođači zvanične statistike	III kvartal 2019. godine	IV kvartal 2019. godine	3.100€		Potencijalna donatorska podrška
Implementacija elementa Upravljanja ukupnim kvalitetom definisanih Strategijom upravljanja kvalitetom, koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema u skladu sa projektom IPA 2015 6.1 Quality management: 1. Stroga posvećenost korisnicima i ostalim zainteresovanim stranama 2. Profesionalna orijentacija zaposlenih 3. Kvalitetni statistički procesi i proizvodi	Implementirani elementi: 1) Korisnička orijentisanost; 2) Orijentisanost ka procesima; 3) Razvoj i uključivanje zaposlenih; 4) Stalna unaprjeđenja	Proizvođači zvanične statistike	III kvartal 2019. godine	IV kvartal 2020. godine	1.200€		Potencijalna donatorska podrška
Definisanje koncepta Strategije i Akcionog plana u cilju implementacije sistema samoprocjene i interne revizije	Koncept Strategije i Akcionog plana za implementaciju	Proizvođači zvanične statistike	IV kvartal 2019. godine	IV kvartal 2020. godine	2019.	2020.	Potencijalna donatorska podrška

	sistema samoprocjene i interne revizije kvaliteta rezultata zvanične statistike				15.000€	15.000€	
Implementacija aktivnosti definisanih u „Funkcionalnoj analizi za potrebe nabavke poslovnog prostora za poslovanje“ koja je dostavljena Ministarstvu finansija 30.01. 2018. godine	Riješen problem poslovnog prostora Uprave za statistiku u cilju potpune implementacije Kodeksa kvaliteta EU statistike i Opšte regulative o zaštiti podataka o ličnosti (General data Protection Regulation – GDPR	Ministarstvo finansija	II kvartal 2019. godine	IV kvartal 2020. godine			
Operativni cilj 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike							
Indikator učinka	Početna vrijednost		Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta		
Razvijen IT integrisani sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Razvijen IT integrisan sistem za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike		Primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 20% statističkih istraživanja		Primjena IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike na 40% statističkih istraživanja		
Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 81% Umjerena opterećenost 13% Visoka opterećenost 6%		Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 83% Umjerena opterećenost 11% Visoka opterećenost 6%		Indikator opterećenosti: Normalna opterećenost 85% Umjerena opterećenost 9% Visoka opterećenost 6%		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6: Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	

Povećana primjena IT integriranog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u različitim statističkim domenima	Rad na primjeni IT integriranog sistema koji prati poslovni proces GSBPM modela za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike u statističkim domenima: Poljoprivreda i socijalne statistike	Uprava za statistiku	II kvartal 2019. godine	IV kvartal 2020. godine	2019.	2020.	Budžet
					35.800€	63.500€	
					5.000€	-	Potencijalna donatorska podrška
Ispitivanje tehničkih mogućnosti i definisanje Akcionog plana u skladu sa zakonskim odredbama u primjeni elektronskog poslovanja	Izrađen Akcioni plan za primjenu elektronskog poslovanja	Uprava za statistiku	II kvartal 2019. godine	IV kvartal 2020. godine			
Priprema SDMX fajlova korišćenjem SDMX konvertora	Razvijena SDMX struktura za slanje statističkih podataka preko e-Damis web portala	Uprava za statistiku	II kvartal 2019. godine	IV kvartal 2020. godine			
Kordinacija uzorka za mala, srednja i velika preduzeća. Kordinacija uzorka vrši se u skladu sa <i>Uputstvom za kordinaciju uzorka sa preduzećima</i> (procedura u SAS programu) i kordinacija administrativnih izvora podataka	Smanjena opterećenost izvještajnih jedinica	Uprava za statistiku	I kvartal 2019.	IV kvartal 2019.	2019.		Budžet
					6.800€		
					20.000€		Potencijalna donatorska podrška
Operativni cilj 7: <i>Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva</i>							
Indikator učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta		Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta			
Definisana Politika i strategija diseminacije	50%	70%		100%			
Funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku	<i>Definisanje polaznih osnova</i>	<i>Rad na uspostavljanju funkcionalne web stranice</i>		<i>Uspostavljena funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku</i>			

Promocija rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	<i>Definisanje Akcionog plana</i>	<i>50% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom</i>	<i>100% realizovanih aktivnosti definisanih Akcionim planom</i>
Broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	1	2	2
Uspostavljanje organizacione jedinice za odnose sa korisnicima/javnošću	<i>Usvajanje Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji</i>	<i>Uspostavljena organizaciona jedinica za odnose sa korisnicima/javnošću</i>	<i>Uspostavljena organizaciona jedinica za odnose sa korisnicima/javnošću</i>

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 7: Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja
Izmjena važećeg Pravilnika o sistematizaciji i unutrašnjoj organizaciji	Povećan broj zaposlenih u organizacionoj jedinici za odnose sa korisnicima/javnošću	Uprava za statistiku	II kvartal 2019. godine	IV kvartal 2019. godine		
Priprema Politike diseminacije	Definisana Politika diseminacije	Uprava za statistiku	II kvartal 2019. godine	IV kvartal 2020. godine		
Priprema Strategije diseminacije	Definisana Strategija Diseminacije	Uprava za statistiku	II kvartal 2019. godine	IV kvartal 2020. godine		
1) Definisanje polaznih osnova za uspostavljanje funkcionalne zvanične web stranice Uprave za statistiku; 2) Rad na uspostavljanju funkcionalne web stranice Uprave za statistiku; 3) Uspostavljanje diseminacione baze podataka	Funkcionalna zvanična web stranica Uprave za statistiku	Uprava za statistiku	I kvartal 2019	IV kvartal 2023	2019. 20.000€	Potencijalna donatorska podrška

Definisanje potrebnih administrativnih kapaciteta (ljudskih i tehničkih) za promocijom rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Definisana analiza izvodljivosti diseminacije rezultata zvanične statistike putem aplikacija, interaktivnih alata, animacije, info-grafika	Uprava za statistiku	II kvartal 2019. godine	IV kvartal 2020	2019.	Potencijalna donatorska podrška
					65.650€	